

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ У МОЛОДИХ СІМ'ЯХ

Анотація. В статті розглядаються причини виникнення конфліктів, а також стратегії поведінки подружжя в молодих сім'ях. Конфлікт ми розуміємо як протиріччя інтересів, думок, цілей, позицій суб'єктів взаємодії. Сімейні конфлікти зазвичай пов'язані з прагненням чоловіків та жінок задовольнити власні потреби або створити умови для їх задоволення без урахування інтересів партнера.

Конфлікти в молодих родинах можуть виникати через проблеми, пов'язані з вихованням дітей, порушенням рольових очікувань, прояву домінування одного з подружжя, прояву ревності, виникнення розбіжностей через норми поведінки, виникнення розбіжностей щодо ставлення до грошей, конфлікти з приводу стосунків з родичами і друзями. Більшість подружжів демонструють пасивну поведінку і не висловлюють власного ставлення в конфліктній ситуації тому, що жінки й чоловіки цінують сімейні стосунки і бояться втратити їх, через це не йдуть на пряму конфронтацію.

Ключові слова: сім'я, подружжя, чоловіки, жінки, стосунки, конфлікт, сімейний конфлікт, розуміння, співпраця, взаємодія, спілкування, молода сім'я, конфронтація.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з найважливішими науковими і практичними завданнями. Конфлікт – це зіткнення протилежно спрямованих цілей, інтересів, позицій, думок суб'єктів взаємодії. Суб'єктами взаємодії в даному випадку є подружжя.

Чоловіки та жінки в сімейних стосунках, насамперед у молодих сім'ях, зазвичай драматизують будь-яку спірну ситуацію і вважають, що єдиний шлях виходу з такої ситуації – розлучення.

Сімейні конфлікти виникають між членами однієї сім'ї як щодо питань життєдіяльності, так і щодо задоволення різноманітних потреб її членів, відповідності рольової поведінки очікуванням.

Конфліктна поведінка партнерів може виявлятися у прихованій і відкритій формах. Показниками прихованого конфлікту є демонстративне мовчання; різкий жест чи погляд, що говорить про незгоду; бойкот взаємодії в якійсь сфері сімейного життя; підкреслена холодність у стосунках. Відкритий конфлікт виявляється частіше через відкриту розмову в підкреслено коректній формі; взаємні словесні образи; демонстративні дії (грюкат дверима, биття посуду, стукання кулаком по столу), образа фізичними діями та інше.

Учасники сімейних конфліктів часто не є протиборними сторонами, які адекватно усвідомили власні цілі, радше вони – жертви власних неусвідомлюваних особистісних особливостей і неправильного бачення ситуації і самих себе. Для сімейних конфліктів характерні вкрай неоднозначні і тому неадекватні ситуації, пов'язані з особливостями поведінки людей у конфліктах.

Конфлікти в сім'ї зазвичай пов'язані з прагненням людей задовольнити ті чи інші потреби або створити умови для їх задоволення без урахування інтересів партнера. Демонстрована поведінка часто маскує справжні почуття й уявлення про конфліктну ситуацію і один про одного. Так, за грубими і гучними зіткненнями подружжя можуть ховатися прихильність і любов, а за підкресленою ввічливістю - емоційний розрив, хронічний конфлікт, іноді й ненависть.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких почато розв'язання даної проблеми і на які спирається автор.

У психологічній літературі немає єдиного визначення поняття «молода сім'я».

Так, П. Павленок визначає молоду сім'ю як сім'ю в перші три роки після укладення шлюбу. Вік подружжя від 18 до 30 років. Автор вважає, що молоді сім'ї бувають великими, які складаються не тільки з подружжя, дітей, а й батьків подружжя, бабусь, дідусів або навіть родичів, і малими, які складаються тільки з подружжя або подружжя з дітьми. У структуру молодих сімей автор включає такі: повні; благополучні; сім'ї соціального ризику; сім'ї неповнолітніх матерів; студентські; сім'ї військовослужбовців строкової служби [10, с. 132].

В. Сисенко запропонував власну періодизацію формування сім'ї, де молоду сім'ю визначає як сім'ю, котра перебуває у шлюбі в період від 0 до 9 років сімейного життя[12]. Ми будемо розглядати молоду сім'ю як сім'ю, що спільно проживає від 0 до 9 років.

Молода сім'я є найвідповідальнішим етапом функціонування і розвитку інституту сім'ї. На даному етапі життєвого циклу відбуваються події настільки важливої соціальної значущості, що кожне з них може вплинути на подальші перспективи, як самої сім'ї, так і кожного її члена [1, с. 54].

Існує три типи молодих сімей. Перший тип – традиційний. Сім'я такого типу характеризується орієнтацією подружжя винетково на сімейні цінності, на сім'ю з двома дітьми (або більше). Лідером у сім'ї, принаймні формальним, є чоловік. Однак лідерство в сім'ї значною мірою визначається лідерством у господарсько-побутовій сфері її діяльності (фінанси, влаштування житла). Коло друзів у подружжя, як звичайно, загальне і досить обмежено, можливо навіть тимчасовий відхід тільки в сімейні справи. Дозвілля частіше спільне, закрите.

Другий тип – подружжя орієнтовані переважно на розвиток особистості, має установку на малодітну сім'ю. Спостерігається соціально-рольова рівновага (при можливості використовується допомога батьків подружжя). Сім'я може бути і відкритою, і закритою для мікрооточення. Тип лідерства – демократичний: спільний або роздільний за сферами життєдіяльності сім'ї.

Третій тип – молоде подружжя орієнтоване переважно на розваги. При цьому чоловік і дружина мають як спільних друзів, так і кожен власних з кола, як звичайно, колишнього оточення. Репродуктивні установки допускають бездітну або малодітну сім'ю. Лідерство в сім'ї може бути як авторитарним, так і демократичним [8, с. 115].

Дослідження В. Полікарпова, І. Залигіної показують, що у 80 – 85% родин є конфлікти. У 15 – 20%, що залишилися, фіксують наявність «сварок» з різних причин.

Залежно від частоти, глибини і гостроти конфліктів В. Торохтій видокремлює кризові, конфліктні, проблемні і невротичні родини.

Конфліктна сім'я. Між подружжям існують постійні сфери, де їхні інтереси зіштовхуються, породжуючи сильні і тривалі негативні емоційні стани. Але шлюб може зберігатися завдяки іншим факторам, а також компромісним розв'язанням конфліктів.

Отже, сімейний конфлікт можна визначити як обопільний негативний психічний стан подружжя, що характеризується ворожістю, відчуженістю, негативізмом у стосунках, викликаний несумісністю їх поглядів, інтересів або потреб.

Конфлікт у сімейних стосунках може привести до позитивних і негативних наслідків. При позитивному розв'язанні конфлікт сприяє розвитку стосунків,

згуртовуванню подружжя, усуненню розбіжностей, формуванню нових цілей і цінностей. Тривалий і нерозв'язаний конфлікт сприяє виникненню кризи у стосунках, віддаленню партнерів один від одного, наростанню невдоволення й напруги.

Одна з найпоширеніших причин сімейних конфліктів – егоїстичність одного чи обох із подружжя. Егоїст передусім думає про власні потреби, піклується про себе, незважає на потреби та інтереси близьких людей. Егоїзм одного з подружжя робить нещасними обох [13]. Егоїзм обох із подружжя породжує міщанство. У цьому випадку вони спочатку конфліктують, а потім звикають один до одного, прощають вади і недоліки і об'єднуються в ім'я того, щоб задовольнити власні примітивні споживчі запити. Вони заражаються цілою низкою пристрастей, серед яких: пристрасть до накопичення; прагнення до престижу; самореклама; самовдоволення; життя за принципом: мій дім – моя фортеця.

Інша загальна причина сімейних бід – непоступливість подружжя. Вона – головна перешкода до взаєморозуміння, згоди, сімейної гармонії [5, с. 93].

Хоча, достатньо розглянуті причини виникнення сімейних конфліктів у психологічній літературі, але дотепер залишаються недосліджені особливості виникнення конфліктів у молодих сім'ях.

Формулювання мети статті (постановка завдання). У статті передбачається дослідити причини виникнення конфліктів у молодих сім'ях, а також виявити стратегії поведінки в конфліктній ситуації молодого подружжя.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Конфлікт звичайно викликається якоюсь складною для подружжя проблемою. У протіканні

конфлікту як процесу виділяють чотири основні стадії: виникнення об'єктивної конфліктної ситуації; усвідомлення об'єктивної конфліктної ситуації; перехід до конфліктної поведінки; розв'язання конфлікту.

Конфліктні ситуації специфічні для різних стадій розвитку сім'ї. Найістотніша роль конфлікту в період формування сім'ї, коли чоловік і дружина тільки починають пристосовуватись одне до одного. Саме на цьому етапі важливо визначити причини конфліктних ситуацій, способи і шляхи їх розв'язання.

А. Кочетов, наприклад, називає сім основних причин сімейних конфліктів [6, с. 11]: порушення етики подружніх стосунків (зрада, ревності); біологічна несумісність; неправильні взаємини подружжя (одного з них) з людьми, які оточують їх – родичами, знайомими, колегами і т.д.; несумісність інтересів і потреб; відмінність виховання стосовно дитини; наявність особистісних недоліків чи негативних якостей в одного, а часом і в обох із подружжя; відсутність взаєморозуміння між батьками і дітьми.

В. Сисенко, А. Кочетов розглядали ті ж причини, тільки докладніше і конкретніше: незадоволеність сексуальних потреб одного з подружжя; незадоволеність потреби в цінності і значущості свого «Я» (порушення почуття власної гідності з боку іншого партнера, його зневажливе, неповажне ставлення, образи, постійна критика); незадоволеність потреби одного або обох з подружжя в позитивних емоціях (відсутність ласки, ніжності, турботи, уваги і розуміння, психологічне відчуження подружжя один від одного, емоційна холодність); пристрасть одного з подружжя до спиртних напоїв, азартних ігор і тому подібних речей, що призводить до великих витрат грошових коштів; фінансові розбіжності подружжя (питання взаємного бюджету,

утримання сім'ї, внеску кожного з партнерів у її матеріальне забезпечення); незадоволеність потреби у взаємодопомозі, взаємній підтримці, потреби в кооперації і співробітництві, незадоволеність веденням домашнього господарства [12, с. 59].

Причин сімейних конфліктів дуже багато: різні погляди на сімейне життя; нереалізовані очікування і незадоволені потреби, пов'язані із сімейним життям; пияцтво одного з подружжя; подружня невірність; грубість, неповажне ставлення один до одного; небажання чоловіка допомагати дружині в домашніх справах; побутова невлаштованість; неповажне ставлення чоловіка до родичів дружини і навпаки; відмінності в духовних інтересах і потребах тощо [9; 12].

Конфлікт, звичайно, породжується не однією, а комплексом причин, серед яких умовно можна виділити основну, наприклад, незадоволені потреби подружжя [2, с. 177].

Класифікація конфліктів на ґрунті незадоволених потреб подружжя:

1. Конфлікти, суперечки, що виникають на основі незадоволеної потреби в цінності і значущості свого «Я», порушення почуття гідності з боку іншого партнера, його зневажливе, неповажне ставлення.

2. Конфлікти, суперечки, психічні напруги на базі незадоволених сексуальних потреб одного або обох із подружжя.

3. Психічні напруги, депресії, конфлікти, сварки через незадоволену потребу одного або обох із подружжя в позитивних емоціях: відсутність ласки, турботи, уваги, розуміння гумору, подарунків.

4. Конфлікти, сварки, пов'язані з пристрастю одного з подружжя до спиртних напоїв, азартних ігор та інших

гіпертрофованих потреб, що призводить до неекономних і неефективних, а часом і марних витрат коштів родини.

5. Фінансові розбіжності, що виникають на основі перебільшених потреб одного з подружжя в розподілі бюджету, утримання сім'ї, внеску кожного з партнерів у матеріальне забезпечення сім'ї.

6. Конфлікти, сварки, незгоди через незадоволення потреб подружжя в харчуванні, одязі, в облаштуванні домашнього вогнища тощо.

7. Конфлікти у зв'язку з потребою у взаємодопомозі, взаємопідтримці, у співпраці з питань поділу праці в сім'ї, ведення домашнього господарства, догляду за дітьми.

8. Конфлікти, суперечки, сварки на ґрунті різних потреб та інтересів у проведенні відпочинку та дозвілля через розбіжності в хобі [7, с. 111].

Серед основних причин подружніх конфліктів у молодих сім'ях виділяють порушення етики подружніх стосунків (зрада, ревності), біологічна несумісність, неправильні взаємини подружжя (одного з них) з людьми, які оточують – родичами, знайомими, колегами і т.д., несумісність інтересів і потреб, наявність особистісних недоліків чи негативних якостей в одного, а часом і в обох із подружжя, егоїстичність подружжя [11].

Чоловік або дружина, які ревнують, часто влаштовують скандали, намагаючись припинити всі можливі контакти дружини (чоловіка) з іншими людьми. Від такої обстановки в сім'ї страждають і чоловік, і дружина, тому в інтересах обох подружжя - допомогти одне одному створити в сім'ї доброзичливу атмосферу, вигнати ревності. Найчастіше ревності з'являються там, де немає повної відвертості в розмовах і справах. Жінки і чоловіки по-різному спрямовують свою агресію, ревнуючи. Жінки агресивні стосовно коханки. Чоловіки направляють агресію на дружину, яка зрадила.

Однією із психологічних проблем яка найчастіше зустрічається у молодого подружжя, є проблема взаємодії із батьківськими сім'ями. Вона може породжуватися здебільшого кимось із подружжя чи батьками.

У першому випадку недостатня зрілість одного з молодих людей, емоційна залежність від батьківської сім'ї не дозволяє сформуватися нормальній подружній системі. Багато молодих людей не відразу усвідомлюють, що тепер усі проблеми, труднощі, спірні питання вони повинні розв'язувати саме одне з одним, а не зі своїми батьками [6, с. 64].

У другому випадку проблема виходить від батьків, яким важко знизити ступінь своєї участі в житті дитини, що виросла. Їм буває непросто відмовитися від ідеї надання допомоги, навіть якщо молоді в ній не дуже потребують [4, с. 136]. При цьому очікування дітей і батьків щодо балансу надання та отримання допомоги та подяки можуть не збігатися [4, с. 77].

Молода пара повинна встановити територію, порівняно незалежну від батьківського впливу, а батькам, у свою чергу, варто змінити способи взаємодії з дітьми після того, як ті створили власну сім'ю.

Витоки багатьох конфліктів у молодих сім'ях слід шукати в боротьбі за верховенство в сім'ї. Причому установка на лідерство стосується не тільки суто побутових проблем шлюбу (як витратити гроші, де проводити відпустку тощо), а й усього комплексу взаємин між чоловіком і дружиною.

Дослідження причин виникнення конфліктів у молодих сім'ях проводилось у Київській області. Вибірку становили 50 молодих сімей, серед яких 50 жінок і 50 чоловіків. Вік випробуваних від 21 до 35 років.

Нами розроблена і проведена анкета «Дослідження передумов виникнення конфліктів у молодих сім'ях» з

метою виявлення конфліктності в сім'ях. Анкета включає в себе 14 питань. Містить в собі запитання закритого і відкритого типів.

Респондентам був запропонований «Тест опису поведінки» К. Томаса для виявлення стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях. Опитувальник містить 30 пар суджень. Випробуванним пропонувалось вибрати те судження, яке є натиповішим для характеристики його поведінки. У методиці К. Томас виділяє такі способи поведінки в конфлікті: суперництво (конкуренція) як прагнення домогтися задоволення власних інтересів на шкоду іншому; пристосування як принесення в жертву власних інтересів заради іншого; компроміс – прагнення при спілкуванні в ситуації розбіжності інтересів піти на взаємні поступки; уникнення, для якого характерне пряме відхилення від конфлікту; співпраця, коли учасники ситуації приходять до альтернативи, повністю задовольняючи інтереси обох сторін.

Тест «Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях», розроблений Ю. Альошиной і Л. Гозманом. Ця методика використовувалася нами з метою виявлення пасивної або активної поведінки в конфліктній ситуації, а також причин виникнення конфліктів у молодих сім'ях. За цією методикою ми також визначаємо загальний рівень конфліктності в парі. Методика містить 32 ситуації подружньої взаємодії, які мають конфліктний характер.

Автори методики виділяють 8 сфер, у яких найчастіше відбуваються зіткнення в сімейних стосунках. Результати дослідження отримують на основі підрахунку середнього арифметичного за кожним блоком (8 сфер): проблеми у стосунках з родичами і друзями; питання, пов'язані з вихованням дітей; прояв автономії одним із подружжя; порушення рольових очікувань;

неузгодженість норм поведінки; прояв домінування одним із подружжя;

прояв ревнощів; розбіжність у ставленні до грошей. Отримані дані дають змогу стверджувати і про загальний рівень конфліктності в парі.

На питання анкети, «Скільки разів на місяць у Вашій родині бувають конфлікти?» 3% респондентів від усієї вибірки відповіли, що менше 1 разу на місяць (ми це називаємо низьким рівнем конфліктності), 79% – від 2 до 4 разів на місяць (середній рівень конфліктності) і 18% – понад 5 разів на місяць (високий рівень конфліктності). Отримані результати представлені графічно на рис. 1

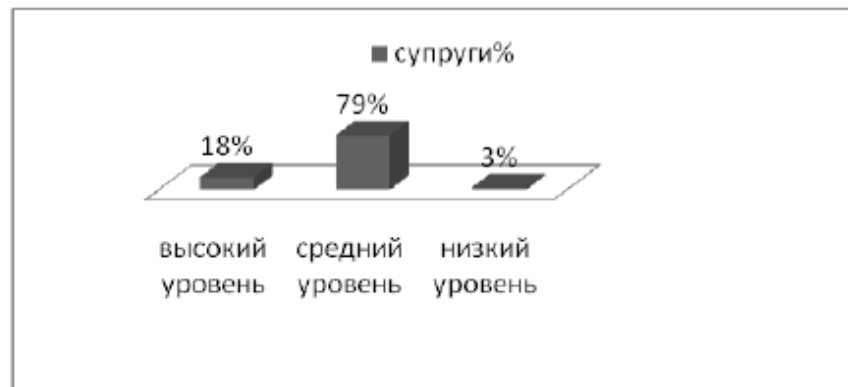

Рис 1. Рівень сімейних конфліктів

Для дослідження типу поведінки подружжя в конфліктних ситуаціях ми використовували тест К. Томаса. За цією методикою нами були отримані такі результати: 33,3% випробовуваних від усієї вибірки для врегулювання конфліктних ситуацій вибирають компроміс; 22,8% випробовуваних від усієї вибірки – уникнення як прямий відхід від конфлікту; 22% респондентів вибирають суперництво як спосіб поведінки в конфлікті, для якого характерне прагнення досягти задоволення власних інтересів на шкоду іншого. 12,3%

респондентів вибирають співробітництво, тобто подружжя прагне знайти альтернативу, яка повністю задовольняє інтереси обох сторін. 9,6% подружжя від загальної вибірки в конфліктній ситуації обирають пристосування, яке характеризується принесенням в жертву власних інтересів заради іншого. Результати методики К. Томаса представлені графічно на Рис. 2

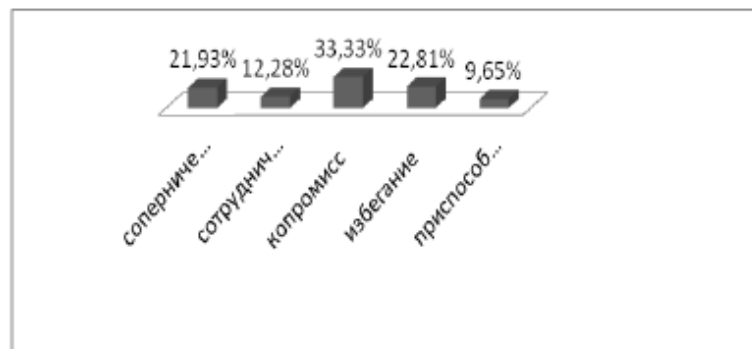

Рис. 2. Стратегії поведінки в подружніх конфліктах

Отже, більшість подружжів вибирають компроміс та уникнення як стратегії поведінки в конфлікті. Ми це пов'язуємо з тим, що такі стратегії дозволяють подружжю зберегти сімейні стосунки. Хоча в 22% респондентів ми спостерігаємо суперництво – як одну з провідних стратегій поведінки в конфлікті.

З метою вивчення конфліктів у молодих сім'ях ми провели тест «Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях», розроблений Ю. Альшиной і Л. Гозманом. І нами були отримані такі результати.

Конфлікти, що виникають з приводу стосунків з родичами і друзями, виявлені у 86% респондентів від усієї вибірки, які частіше демонструють пасивний характер поведінки (з них 63% з вибірки відчують негативні емоції і внутрішню незгоду і 23% – позитивні емоції; вони

загалом згодні з тим, що говорить чоловік або дружина, але прямо цього не висловлюють); 14% випробовуваних у розбіжностях щодо родичів і друзів займають активну позицію і демонструють власне невдоволення.

Щодо питань, які стосуються виховання дітей, 97% випробовуваних зі всієї вибірки демонструють пасивну поведінку і не висловлюють власне ставлення до них (з них 55% відчують негативні почуття і 42% - позитивні і загалом згодні з думкою чоловіка або дружини); 3% подружжів з усією вибіркою активно висловлюють власне ставлення до даного питання і при цьому відчують негативні почуття.

Коли хтось із подружжя прагне до автономії, то 88% респондентів з усієї вибірки демонструють пасивну поведінку (з них: 37% подружжів, які переживають негативні почуття; 51% - позитивні, але в цілому згодні з тим, що говорить або робить дружина/чоловік); 12% випробовуваних зі всієї вибірки висловлюють власне невдоволення, при цьому відчують негативні емоції.

У разі порушення рольових очікувань, 94% випробовуваних зі всієї вибірки демонструють пасивну поведінку (з них 63% відчують негативні емоції, внутрішньо з цим не згодні; 31% відчують позитивні емоції, у цілому погоджуючись із тим, що говорить або робить чоловік чи дружина, але відкрито не говорять про це); 6% респондентів активно висловлюють власну незгоду і при цьому відчують негативні емоції.

За шкалою «Виникнення розбіжностей через норми поведінки» 94% випробовуваних (від усієї вибірки) демонструють пасивну поведінку (з них 53% відчують негативні емоції, внутрішньо з цим не погоджуються; 41% відчують позитивні емоції, у цілому погоджуючись із тим, що говорить або робить чоловік чи дружина, але не

кажуть про це); 6% респондентів активно висловлюють власну незгоду і при цьому відчують негативні емоції.

У конфліктах, які виникають через прояви домінування одним із подружжя, 90% випробовуваних від усієї вибірки демонструють пасивну поведінку і не висловлюють власне ставлення до них (з них 51% відчують негативні почуття і 39% – позитивні і загалом згодні з думкою чоловіка або дружини); 10% подружжя з усією вибіркою активно висловлюють власне ставлення до даного питання і при цьому відчують негативні почуття.

У випадку прояву ревнощів 83% респондентів від усієї вибірки демонструють пасивний характер поведінки (з них 43% від вибірки відчують негативні емоції і внутрішню незгоду і 40% – позитивні емоції, загалом, вони згодні з тим, що говорить чоловік або дружина, але прямо цього не висловлюють); 17% випробовуваних у сім'ях займають активну позицію і демонструють власне невдоволення, однак при цьому вони відчують негативні почуття. Зауважимо, що на відміну від інших шкал, при виникненні ревнощів дружини частіше вибирають активно демонструвати власне невдоволення своєму партнерові і це виражати.

При розбіжності ставлення до грошей 88% випробовуваних зі всієї вибірки демонструють пасивну поведінку і не висловлюють власного ставлення до них (з них 47% відчують негативні почуття і 41% – позитивні і загалом згодні з думкою чоловіка або дружини); 12% подружжя з усією вибіркою активно висловлюють власне ставлення до даного питання і при цьому відчують негативні почуття. Результати зображені графічно на Рис. 3.

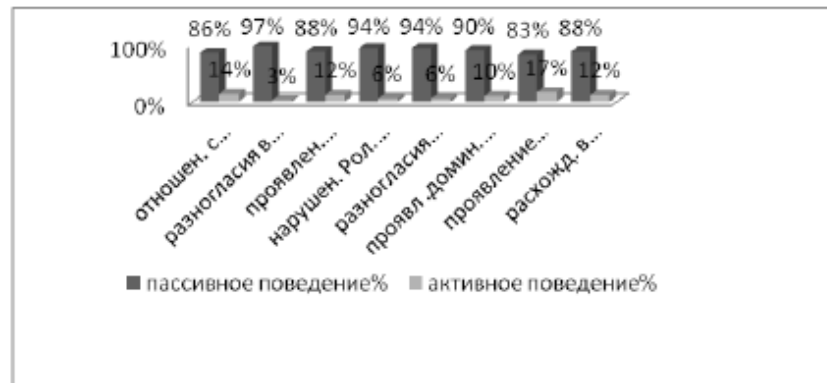

Рис. 3 Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях

Отже, більшість подружжів вибирають активно не висловлювати власне невдоволення і незгоду, а демонструють пасивний характер поведінки в конфліктній ситуації.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене дослідження показало, що більшість подружжів з молодих сімей мають середній рівень конфліктності. Серед стратегій поведінки в конфлікті обирають уникнення від конфлікту, компроміс або співробітництво. Тільки третина сімей схильна до суперництва. Цей факт можна пояснити тим, що жінки й чоловіки в період створення та становлення молодої сім'ї прагнуть зберегти добрі стосунки, цілісність сім'ї, тому вибирають поступатися з власними принципами, бажаннями і прямо не висловлювати власне незадоволення.

Серед причин, які сприяють виникненню конфліктів у молодих сім'ях це – виховання дітей (якщо вони є), порушення рольових очікувань, прояви домінування одного з подружжя, прояви ревнощів, виникнення розбіжностей через норми поведінки,

виникнення розбіжностей щодо ставлення до грошей, конфлікти з приводу стосунків з родичами і друзями. Більшість подружжів демонструють пасивну поведінку і не висловлюють власного ставлення, на нашу думку тому, що жінки й чоловіки цінують сімейні стосунки і бояться втратити їх, через це не йдуть на пряму конфронтацію.

Розв'язання подружнього конфлікту – процес віднайдення взаємоприйнятної розв'язання проблеми, що має особисту значущість для учасників. Розв'язання може бути повним і неповним. Повне вирішення відбувається при усуненні причин, предмета конфлікту й конфліктної ситуації. Розв'язання неповне – коли усуваються не всі причини конфлікту або конфліктної ситуації. У такому випадку неповне розв'язання може бути етапом на шляху до його повного розв'язання.

Прагнення до пошуку способів розв'язання подружніх конфліктів у молодій родині пов'язане з бажанням перетворити конфлікт на співпрацю та зберегти сімейні стосунки.

Література

1. Аккерман Н. Семья как социальная и эмоциональная единица // Семейная хрестоматия / сост. Э. Эйдемиллер, Н. Александрова, В. Юстицкис. – СПб. : Питер, 2000. – С. 17–26.
2. Богданов Г.Т. Богданович Л.А., Полев А.М. Супружеская жизнь: гармония и конфликты / сост. Л.А. Богданович. – [2-е изд.] – М. : Профиздат, 1991. - 175 с.
3. Дэна Д. Преодоление разногласий: учеб. метод. пособие / Д. Дэна. – СПб. : ЛЕНАТО, 1994. – 138 с.
4. Ильин Е.П. Психофизиология состояний человека / Е.П. Ильин - СПб. : Питер, 2005. — 412 с.
5. Карнеги Д. Как быть счастливым в семье / Д. Карнеги. Пер. с англ. П. Петрова. – М. : Попури, Г.К.М.,

1996. – 431 с.

6. Кочетов А. И. Начало семейной жизни / А. И. Кочетов, А. А. Логинов. – Мн. : Полымя, 1989, 448 с.
7. Куттер П. Любовь, ненависть, зависть, ревность. Психоанализ страстей / Куттер П., перевод с немецкого. С. С. Панкова. — СПб. : Б.С.К., 2004.
8. Мустафаева, Ф. А. Основы социальной педагогики / Ф. А. Мустафаева. — М., 2002. — 416 с.
9. Осницкий А. К. Проблемы исследования субъектной активности / А. К. Осницкий // Вопросы психологии. – 1996. - №1. – С. 5–19.
10. Основы социальной работы : учебник/ отв. ред. П.Д.Павленок. – М. : ИНФРА-М, 1998 – 368 с.
11. Супружеская жизнь: гармония и конфликты / Сост. Л. А. Богданович. - М. : Профиздат.,1990 – 176 с.
12. Сысенко В. А. Супружеские конфликты / В.А. Сысенко. – М. : Мысль, 1989, 175с.
13. Шуман С.Г. Конфликты в молодой семье: причины, пути устранения / С. Г. Шуман, В. П. Шуман– Мн. : Университетское, 1989. - 80 с.

Reference

1. Akkerman N. Semya kak socialnaya I emocionalnaya edenica//Semeynaya hrestomatiya/sost. E.Eydemiller, N. Aleksandrova,V. Ustickis.-SPb.:Piter,2000.-С.17-26.
2. Bogdanov G. T. Bogdanovich L.A.,Poleev A.M. Supruzheskaya czhizn;garmoniya I konfliktu/ sost. L.A. Bogdanovich. [2-e izd.]- М. : Profizdat , 1991.-175 s.
3. Dena D. Preodoleniye raznoglasiy : ucheb. metod. posobie/ D. Dena.- SPb.: LENATO , 1994. – 138 s.
4. Ilin E.P. Psihofiziologiya sostoyaniy cheloveka / E.P. Ilin – SPb.: Piter, 2005-412 s
5. Karnegi D. Kak but chastlivum v semye/ D. Karnegi. Per. s angl. P. Petrova.- М. : Popuri, G.k.M., 1996.-431 s.

6. Kochetov A.I. Nachalo semeynoy czhizni / A.I. Kochetov , A.A. Loginov.- Mn. Polumya, 1989,448 s.
7. Kutter P. Lubov , nenavist,zavist,revnost. Psihoanaliz strastey / Kutter P., perevod s nemeckogo . S.S. Pankova. — SPb.: B.S.K.,2004.
8. Mustafaeva, F.A. Osnovu socialnoy pedagogiki / F.a. Mustafaeva. —M.,2002. —416 s.
9. Osnickiy A.K. Problemu issledovaniya subekta aktivnosti / A.K. Osnickiy// Voprosu psihologii. —1996.- №1. —S. 5– 19.
10. Osnovu socialnoy rabotu : uchebnik/otv.red. P.P.Pavlenko. — M.: INFRA- M,1998-368s.
11. Supruzcheskaya zchizn : garmoniya I konfliktu / Sost. L.A. Bogdanovich. M. : Profizdat, 1990 – 176 s.
12. Susenko V.A. Supruzcheskije konfliktu / V.A. Susenko. — M. : Musl , 1989, 175 s.
13. Shuman S.G. Konfliktu v molodoy semeje : prichinu , pyti ystraneniya / S.G. Shuman ,V. P. Shuman —Mn.: Universitetskoe.1989. – 80s.

Литвинчук О.М.

ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ КОНФЛИКТОВ В МОЛОДЫХ СЕМЬЯХ

Аннотация. В статье рассматриваются причины возникновения конфликтов, а также стратегии поведения супругов в молодых семьях. Конфликт мы понимаем как противоречие интересов, мыслей, целей, позиций субъектов взаимодействия. Семейные конфликты обычно связаны со стремлением мужчин и женщин удовлетворить собственные потребности или создать условия для их удовлетворения без учета интересов партнера.

Конфликты в молодых семьях могут возникать из-за проблем, связанных с воспитанием детей, нарушением ролевых ожиданий, проявления доминирования одного из супругов,

проявления ревности, возникновения расхождений в нормах поведения, возникновения расхождений относительно отношения к деньгам, конфликты по поводу отношений с родственниками и друзьями. Большинство супругов демонстрируют пассивное поведение и не высказывают собственного негативного отношения в конфликтной ситуации потому, что ценят семейные отношения и боятся потерять их, поэтому не идут на прямую конфронтацию.

Ключевые слова: семья, супруги, мужчина, женщина, отношения, конфликт, семейный конфликт, понимание, сотрудничество, взаимодействие, общение, молодая семья, конфронтация.

Litvinchuk A. N.

THE CAUSES OF CONFLICT IN YOUNG FAMILIES

Annotation. The article discusses the causes of conflicts and strategies of behavior in a spouse young families. We understand conflict as a conflict of interests, thoughts, goals, positions of the subjects of interaction. Family conflicts are usually associated with the desire of men and women to meet their own needs or to create the conditions to meet them without regard to the interests of the partner.

Conflicts in young families can occur due to problems related to the upbringing of children, violation of role expectations, the manifestation of dominance of one spouse, manifestations of jealousy, differences arise in the norms of behavior, differences arise about the relation to the money, conflicts regarding relationships with relatives and friends. Most spouse demonstrate passive behavior and does not Express my own negative attitude in a conflict situation, in our opinion, because the couple value family relationships and are afraid to lose them, so don't go for direct confrontation.

Keywords: family, spouses, men, women, relationships, conflict, family conflict, understanding, cooperation, interaction, communication, young family, confrontation.